

Detta är en utskrift från Göteborgs-Posten.

Uppdaterad: 2007-07-11 15:17

Bakfyllmedicinen är ett samvetslöst lurendrejeri

Den så kallade bakfyllmedicinen Revigör är ett samvetslöst lurendrejeri som kan vara till stor skada för folkhälsan. Man profiterar på människors längtan efter enkla lösningar. I värsta fall kan det leda till ökat drickande. Vi avråder alla från att använda preparatet, skriver läkarna Staffan Svensson, Daniel Carlzon och Fredrik Spak.

Har du druckit för mycket alkohol? Orolig för baksmälla? Inga problem, nu har svenska läkare forskat fram en effektiv medicin som gör att man mår bra dagen efter! Eller åtminstone är detta budskapet i reklamen för Revigör, en tablett som lanseras som "den hälsosamma återställaren" och nu säljs i ungefär 1000 butiker i Sverige.

Men sanningen om Revigör är att det bara är bluff - ett listigt marknadsfört bondfångeri som i värsta fall leder till ökat alkoholdrickande. Vi skall visa att "vetenskapligheten" bakom Revigör är obefintlig och att hela idén med att sälja bakfyllmedicin är högst tvivelaktig.

Innehållet i ett paket Revigör - som marknadsförs av företaget Scandinavian Healthy Brands AB och kostar 50 kronor - är tre brystabletter med rätt all dagliga ingredienser som vitaminer, socker, salt och koffein. Liknande innehåll hade man kunnat få betydligt billigare genom att skölja ned ett vitamin/mineralpiller med en burk energidryck. Men det finns ingen anledning att tro att just denna blandning skulle vara bättre mot bakfylla än till exempel kaffe. Bevisen för att Revigör fungerar är nämligen lika med noll.

Obefintlig forskning

Att det saknas vetenskapliga bevis kan verka märkligt, med tanke på att man på hemsidan lyfter fram Revigör som "ett resultat av svensk forskning" och visar ett diagram som illustrerar "Revigöreffekten". Det görs också stor affär av att preparatet är "testat med goda resultat i en dubbelblind placebokontrollerad studie genomförd av läkare från Karolinska institutet och Uppsala universitet", har "noggrann klinisk bakgrund" och att det är utvecklat av en läkare och forskare (Dr Haglund) som har vigtt sitt liv åt alkoholfrågor. Men när man kontrollerar fakta bakom denna svada visar det sig att doktorn i fråga inte har skrivit ett dyft om alkohol i vetenskapliga sammanhang, och att det över huvud taget inte har publicerats någon forskning om Revigör.

Den studie som hänvisas till i reklamen, och som påstås visa att preparatet "effektivt minskar alkoholrelaterade dagen-efter-besvär", är alltså inte publicerad. Den skall ha redovisats vid ett örtmedicinsymposium i Turkiet för sju år sedan, men det enda som finns att läsa om den är en mycket summarisk text på en halv A4-sida. Eftersom denna sammanfattning saknar nästan alla uppgifter som behövs för att göra en vettig granskning, bad vi Revigörfirmans vd Claes Julin om en fullständig redovisning. Svaret blev då "Tyvärr, ger vi endast ut studien till våra samarbetspartners".

Detta är naturligtvis helt orimligt. Med samma logik kunde man påstå att fågelfrö är bra mot baksmälla, för att sedan hänvisa till en hemlig studie som bevis. Firman har genom att vägra lämna ut studien frångått de principer för forskning som säger att ett utfört experiment först skall beskrivas i detalj, sedan bedömas av sakkunniga och därefter publiceras i en vetenskaplig tidskrift. Först när forskningen kvalitetsgranskats på det sättet kan man åberopa den som bevis.

I fallet med Revigör har firman tunga ekonomiska intressen i att studien visar effekt av medlet, vilket gör att man kan fråga sig varför de har valt att hemlighålla den under sju år? I värsta fall tyder detta på att studien inte existerar över huvud taget, eller också (vilket nog är mer troligt) på att den gjordes men var av undermålig kvalitet eller visade att effekten av preparatet var försumbar. Oavsett motiven är det enda raka att betrakta "vetenskapligheten" i reklampåståendena om Revigör som noll och intet. Påståendena är därför både grundlösa och vilseledande, vilket är typiskt för bondfångeri.

Enkel lösning

Men hur har företaget då lyckats komma undan med dessa totalt grundlösa påståenden? Varför har inte Läkemiddelsverket ingripit? Lösningen är lika enkel som genial: genom att definiera Revigör som kosttillskott i stället för läkemedel slipper företaget undan Läkemiddelsverkets granskning. Kosttillskott klassas nämligen som livsmedel, vilket innebär att de faller under Livsmedelsverket. Detta verk får i sin tur bara ingripa vid misstanke om att Revigör skulle vara direkt otjänligt som människoföda. Genom detta smarta drag kan företaget alltså både äta kakan och ha kvar den: i reklamen kan man göra påståenden som om preparatet vore ett läkemedel, men gentemot myndigheterna kan man bete sig som om det vore mat! Märkligt nog tillåts detta passera år 2007 fastän exakt samma taktik stoppades av Läkemiddelsverket år 2000, då Revigör lanserades första gången. Då fick medlet säljförbud just för att det var snarlikt ett läkemedel, men detta har man på något okänt sätt lyckats krångla sig undan vid nylanseringen.

Nu kan läsaren tänkas invända att det visserligen må vara en bluff men att det är en oskyldig sådan - visserligen kastar man pengarna i sjön, men det är väl åtminstone inte något farligt? Vad gäller själva innehållet i brystabletterna är de flesta ingredienserna som sagt all dagliga, men det är värt att notera att aminosyran taurin har tagits upp som en tänkbar orsak bakom flera oförklarade fall av hjärtrytmrubbningar, njursvikt och plötslig död. Taurin ingår både i Revigör och i energidrycker, och Livsmedelsverket avråder från kombination av energidrycker och alkohol.

Befaras få folk att dricka mer

Men det stora hotet mot folkhälsan ligger i att Revigör kan befaras få folk att dricka mer alkohol och utsätta sig (och andra) för större alkoholrelaterade risker. Den massiva reklamen för preparatet i bland annat Pressbyråbutiker kan ge människor en känsla av osårbarhet inför konsekvenserna av att dricka för mycket alkohol - nu kan man ju fixa det med ett piller.

I egenskap av "livsmedel" får Revigör också saluföras i nattöppna affärer, vilket gör att många som redan börjat dricka på kvällen (och därigenom fått försvagat omdöme) exponeras för företagets vilseledande marknadsföring. Att man då på hemsidan förnumstigt påpekar att "Revigör ej ska användas i syfte att öka alkoholkonsumtionen" klingar tämligen ihåligt.

Vi menar därför att Revigör, bakom den pseudovetenskapliga fasaden, är ett samvetslöst lurendrejeri som kan vara till skada för folkhälsan. Vi anser att Scandinavian Healthy Brands AB profiterar på människors längtan efter enkla lösningar och kan vålla stora problem genom att slå i folk att de ostraffat kan dricka mer alkohol. Vi vill avråda alla från att använda Revigör.

Staffan Svensson

leg läk, med dr, Avdelningen för klinisk farmakologi, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Daniel Carlzon

eg läk, Avdelningen för klinisk farmakologi, Sahlgrenska universitetssjukhuset

Fredrik Spak

överläkare, docent, alkoholforskare, Enheten för socialmedicin, Göteborgs universitet